

יוכבד בת־מרים, משוררת (1979-1901)

וכך מספרת בתה: "אמא חיה את השירה עשרים וארבע שעות ביממה והשירה היתה לה כמו עור. היא ממש הרה את השיר. אני זוכרת את ארשת הפנים המיוחדת שלה בזמן הכתיבה. כשאחי ואני היינו קטנים, היתה אומרת לנו 'אני אופה עוגה, לא לדבר, לא לטרוק דלתות, העוגה תצנח'."

תפילה

בְּדַמְדוּמִי עָרַב עִם עֶשֶׁב, עִם עֵלָה,
בְּאֶבֶן אֶת רֹאשִׁי אֲנִי,
אֶפְזָר לְרוּחוֹת שְׁעָרוֹתִי לְעֵשֶׂף
כָּל סֶרֶפָד וְקוֹצֵי הַשִּׁיטָה.

פֶּן תִּרְאֶה יְלִדְתִּי וְתִתְאָו לְגֶשֶׁת
אֲלֵיהֶם בְּרֶגֶל מְתוּנָה,
וְתִפְרֹשׁ רֶךְ כַּפּוֹת יָדֶיהָ לְתַמָּה
אֶל לִהְבֵּת אֵשׁ הַצְּפוּנָה.
אֶת בְּלָכֶם, אֶת בְּלָכֶם אֲבַקֵּשׁ, אֲחִי:
שְׁמִירָה מְפֻגָּע, מִצָּרָה!
בְּצַד אַחַת צִפְּרוֹן אֲצַבֵּעַ הַקִּטְנָה
אֲנִכִּי, אֲנִכִּי בְּפָרָה.

נולדה ברוסיה כיוכבד ז'לזיניאק, ושיריה הראשונים פורסמו ברוסיה ב-1922 בכתב העת "התקופה". עלתה ארצה ב-1928 והתגוררה בתל-אביב. בעלה הראשון, המשורר שמעון הבונה, נשאר ברוסיה ומת בסיביר ב-1937. בתם של בני הזוג, הד"ר מריסה כצלנסון, מספרת שאמה שינתה את שם משפחתה לבת־מרים כי ראתה עצמה כבתה של מרים המקראית, אחות משה, המשוררת הראשונה. היתה בת זוגו של הסופר חיים הזז, בנם נחום זוזיק נפל במלחמת השחרור ומאז לבשה שחורים וגזרה על עצמה "תענית כתיבה" כמעט עד סוף ימיה. היא נמנתה עם קבוצת הסופרים המקורבים לשלונסקי ולא לתרמן, והשיר הראשון שפרסמה לאחר עשרים ושלוש שנות שתיקה, היה לזכרו של אלתרמן. ב-1964 זכתה בפרס ביאליק וב-1972 – בפרס ישראל לספרות. מחזור שיריה "1943 שירים לגטו" הוא עדות כואבת לגורל היהודים בשואה. עם ספרי השירה שכתבה נמנים "מרחוק", "דמויות מאופק", "בין חול ושמשי" ו"ארץ-ישראל".